

İşıqlı sabahlar üçün, çiçəklənən millət üçün,
düşünərək yaşayanlar üçün, səsi dünyaya yayılacaq bir
gənclik üçün, **parlaq bir gələcək üçün**, xoşbəxt bir
ailə üçün, sevincli qəblər üçün, gülən üzlər üçün,
həyat səhifələrimizi parlaq imza sahiblərinin
qələmi ilə yazmaq üçün

Simurq

Kitabın sahibi

Oxu tarixi

QARDA UÇMAQ İSTƏRDİM

LUÇIA TUMIATI

İtalyan dilindən tərcümə:

Gülnar Məlikova

Buraxılışa məsul:	Amin SÜKUT
Tərcüməçi:	Gülınar MƏLİKOVA
Redaktor:	Toğrul MUSAYEV
Korrektor:	Turac ELDARQIZI
Bədii və texniki tərtibat:	İsmayıl SÜLEYMANLI
Üz qabığının dizaynı:	Rəsul HƏSƏNOV

Lucia Tumiatı Barbieri
VORREI VOLARE SULLA NEVE

Luçia Tumiatı Barbieri
QARDA UÇMAQ İSTƏRDİM

Bakı, "Simurq" Nəşriyyatı – 2020, 96 səh. / II nəşr

© Giunti Editore S.p.A / 2008

© Parlaq İmzalar MMC / 2019

Kitab "Giunti Editore S.p.A." ilə bağlanmış müqavilə əsasında nəşr olunur. Kitabın Azərbaycan dilində nəşr hüququ "Parlaq İmzalar" Nəşriyyatına məxsusdur. Bütün hüquqları qorunur. İcazəsiz olaraq hər hansı vasitə ilə nəşri və yayımlanması qadağandır.

Simurq Nəşriyyatı | 5

SİMURQ – Parlaq İmzalar MMC-yə məxsus markadır.

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale della Repubblica Italiana.

Kitabın italyan dilindən Azərbaycan dilinə tərcüməsi İtaliya Respublikası Xarici İşlər və Beynəlxalq Əməkdaşlıq Nazirliyininin dəstəyi ilə həyata keçirilmişdir.

www.parlaqimzalar.az
simurq@parlaqimzalar.az
facebook.com/simurqkitab
0559697259 / 0559897259

Mətbəə: "Nurlar" NPM
Çap tarixi: 20.05.2020
Sifariş: 001(11)/20

Luçia Tumiati 1926-cı ildə İtaliyanın Venesiya şəhərində anadan olub. Hələ uşaq yaşlarından həyatın bir çox ağır çətinlikləri ilə qarşılaşıb. Milliyətcə yəhudi olduğuna görə İkinci Dünya müharibəsi dövründə mənəvi təzyiqlərə məruz qalıb.

Tumiati universitetdə ədəbiyyat fakültəsində təhsil alaraq məşhur “Pinokkionun macərələri” kitabının müəllifi Karlo Kollodi haqqında yazdığı elmi işi ilə məzun olur. Müəllif böyüklər üçün yazmaqla bərabər, daha çox uşaqlar və yeniyetmələr üçün kitab yazır.

Tumiati İtaliyanın bir çox ədəbi mükafatlarına layiq görülüb. İtaliyalı yazıçı daha çox bu mövzular haqqında kitab yazır: azadlıq, fərqlilik hissi və dünya ilə ünsiyyət-də olmaq.

Gülzar Məlikova 1985-ci ildə Şirvan şəhərində anadan olub. 2001-ci ildə ADU-nun Tərcümə və Mədəniyyət-şünaslıq fakültəsinə daxil olub və 2005-ci ildə fərqlənmə diplomu ilə bakalavr pilləsini bitirib. Elə həmin ildə Dilşünaslıq (italyan dili) ixtisası üzrə magistr təhsilinə başlayıb. 2005-2008-ci illərdə İtaliya səfirliyinin tələbə təqaüdlərini qazanaraq dəfələrlə Peruca Əcnəbilər Universitetinin italyan dili və mədəniyyəti kurslarında işti-rak edib.

2005-ci ildən etibarən ADU-nun Tərcümə və Mədəniyyətşünaslıq fakültəsində müəllim kimi fəaliyyət göstərir.

Mündəricat

NƏNƏCAN, HARALARDASAN? _____	9
MƏN KİM İDİM? İNDİ KİMƏM? _____	57
UZUN SƏYAHƏT _____	79
BURA MƏNİM ÖLKƏMDİR! _____	89

NƏNƏCAN, HARALARDASAN?

Nənəcan, axı hardasan?

Çoxdandır səni axtarıram, ancaq heç yerdə tapa bilmirəm. Ona görə də yazıram. Ümid edirəm, poçtalyon səni axtarıb tapacaq. Kimsə mənə danışmışdı ki, bir nəfər dostuna məktub yazanda zərfin üstünə ad, soyadı yazıb, ünvan yerinə isə "Allah bilir hara" deyər qeyd etmişdi. Bir neçə gün sonra ona belə bir açıqca gəldi: "O bilirdi".

Gözüm yoldadır, mən də belə bir açıqca gözləyirəm.

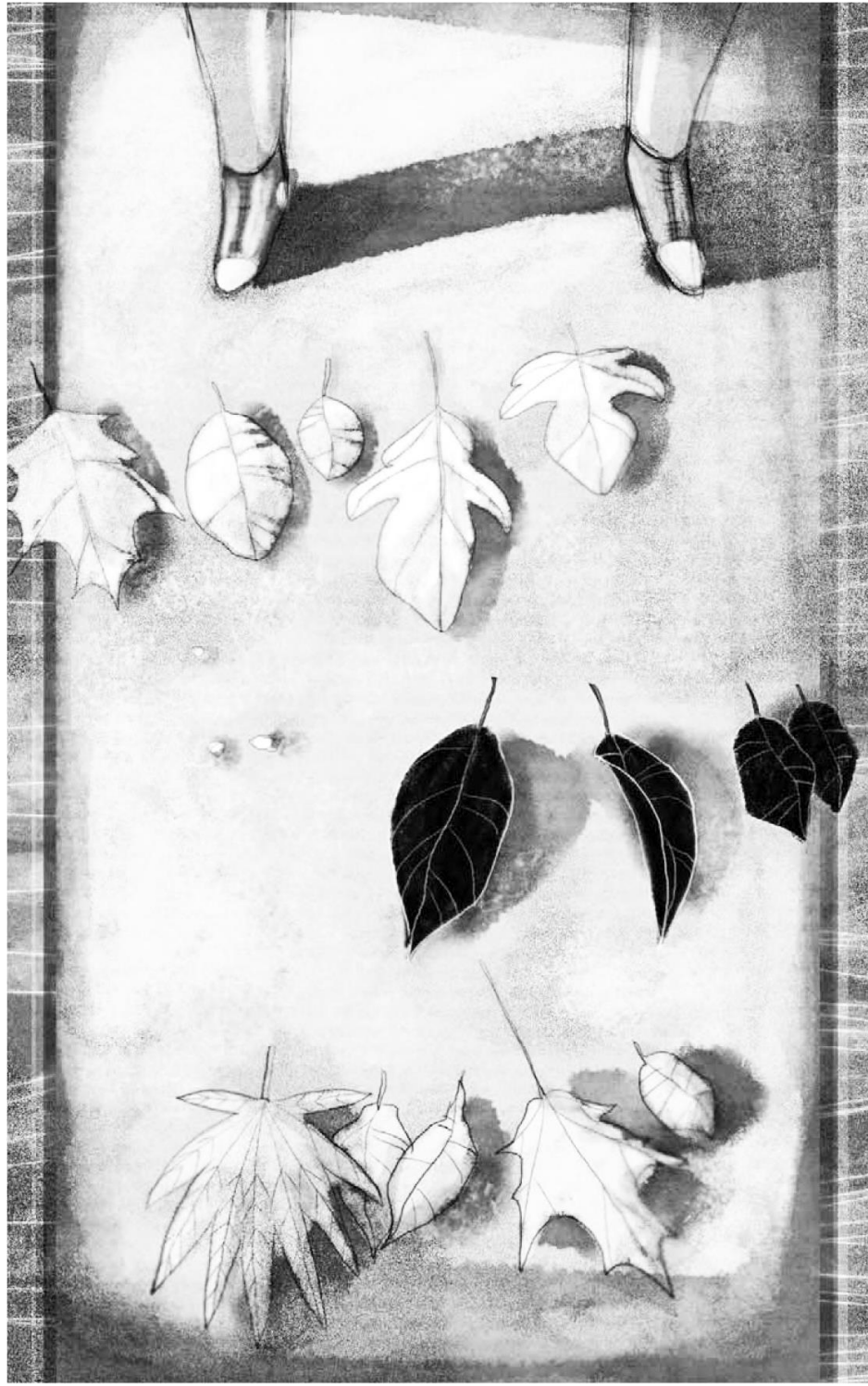
Nənə, çox istərdim ki, əlimdən tutub məni gəzməyə, parka aparasan. Skamyalarda nənələri ilə əyləşən çoxlu uşaqlar görürəm. Bəzən hətta nənələri onlarla birgə oynayır. Bəs sən, nənə, mənimlə oynayırdın? Parta yoldaşım Mikelenin nənəsi onunla gizlənqaç oynayır. Sırağün o, gizlənmək üçün çarpayının altına girib, sonra

da ordan çıxıb bilmirdi. Biz isə gülürdük. Adamın belə nənəsinin olması necə də qəşəngdir!

Nənəcan, payızdır. Oynamağa getdiyim parklar sarı və qırmızı yarpaqlarla bəzənib. Onları ağacların altına yığıb səliqə ilə ayıraram: böyükləri bir yerə, sarıları bir yerə, qırmızılardan da bir yerə. Bu yarpaqlardan hədiyyə düzəldib sənə göndərmək üçün üreyim atlanır. Bilmirəm, xoşuna gələr, ya yox. Görən, mənə nə deyərdin.

Pəncərəmə qəribə bir quş qonmuşdu. Dimdiyi ilə şüşələri döyəcəydirdi. Qaçdım ki, pəncərəni açım, ancaq o qorxdu və uçub getdi. Onu mənə sən göndərmişdin, nənə? Ona de ki, qayıtsın. Onu incitmək ağlımın ucundan belə keçmirdi.

Nənəcan, elə istərdim ki, yanında oturum, sən də başımı tumarlayıb mənə həyatını nağıl edəsən. Allah bilir, indi harada, hansı uzaq, fərqli, bəlkə də, ecazkar yerlərdə gəzib-dolaşır, gülümsəyirsən. Səsini eşitmək istərdim. Maraqlıdır, görəsən, mən danışdığım dildə danışsın?! Kim bilir, bəlkə də, kiməsə mənim haqqımda danışsın. Nənə, səndən ötrü burnumun ucu

göynəyir, axı bunu sənə necə deyim? Bəs sən, mənim üçün darıxırsan?

Kimşə mənə qızardılmış şirin kartof haqqında danışmışdı. Ancaq o necə olur, deyən yox idi. Bir bostançıdan soruşdum, amma çiyinlərini çəkdi. Bir kafenin aşpazından soruşdum, qəhqəhə çəkib gülməyə başladı.

– Əgər bilsən, mənə de, mən də bişirim,
– dedi.

Nənəcan, sən bişirə bilirsən?

Nənə, səni upuzun, güllü-çiçəkli donda görmək istərdim. Güllü-çiçəkli don geyən qadınlardan xoşum gəlir, istərdim ki, sən də elə geyinəsən. Yəqin ki, qucağına qısılib yata bilim deyə toppuş qolların var. Axx... onda necə rahat olardım. Bəzən özümü elə tək hiss edirəm ki. Küçə qalmır, səni axtarmayım. Uşaqların əlindən tutub gədən nənələrə baxıram. Mən də o nənə əllərinin birindən tutmaq istərdim.

Futbol oynadıq, qol da vurdum.

Sevincimin həddi-hüdudu yox idi. Dostları mənə alqışladılar. Amma, heyif ki, bunu sənə deyə bilmirəm, çünki bilmirəm hardasan.

Uşaqlığımla bağlı çox az şey xatırlayıram. Yadıma gəlir, bir dəfə çoxlu qar yağmışdı. Gözlərimi yumuram və hər yer bəmbəyazdır. Bir meşə görürəm, bir səs dayanmadan məni çağırır. Çox vaxt gecələr o səsi eşidirəm, ancaq qışqıra bilmirəm ki, "Burdayam, burdayam. Gəlin məni aparın". Oyanıram və səni düşünürəm. Bilmirəm, o kimin səsidir.

Dostların üzməyi bacarmırlar. Bəzisi öyrənmək üçün hovuzla gedir və danışır ki, orada üzmə lövhəsinə yapışib qalır. Kimi də deyir ki, "qurbağa kimi üzür". Amma mən ta əvvəldən üzməyi bacarıram. Deyəsən, gözlərimi böyük bir çayın sularında açmışam. Suya ilk dəfə toxunarkən bədənimin titrəməyini və balıqtək suyun gah altında, gah da üstündə üzərkən yaşadığım o xoş günləri xatırlayıram. Əgər o böyük çayı tapsam, şappılıyla suya kəllə vuracağam. Bax onda biləcəyəm ki, doğrudan da, suda doğulmuşam, yoxsa bu sadəcə bir xəyaldır.

Kompüterini öyrənməyə başlamışam. Məktəbdə mənə onda necə yazdığı, səhvləri düzəltməyi, səhifəni böyüdü və kiçiltmə-

yi öyrədirlər. Ancaq bilirəm ki, kompüterlə daha vacib işlər görmək olar, məsələn, onunla kosmosda gizlənmiş insanlarla danışmaq olur. Mən onu tez öyrənmək istəyirəm. Nənə, dünyanın harasında olursan ol, səni axtarıb tapacağam. Gözlə məni!

“Adamın ağızında saqqız olanda danışmaz”, – bir dəfə müəllim məni danlayanda demişdi: “Gəl lövhəyə və ağızındakı saqqızı tulla”.

Ancaq mənim ağızımda saqqız yox idi. Saqqızdan zəhləm gedir. Dişlərim əyri olduğundan onları düzəltmək üçün ağızıma breket¹ taxıram. Görən, onun da ağızında breket olsaydı, o necə danışırdı. Bəs sənənin nə vaxtsa breketin olub?

Nənə, o düzdür ki, bir vaxtlar uşağın dişini çıxartmaq üçün onu qapının dəstəyinə bağlayırdılar və kimsə qapını açıb içəri girəndə “çakk” diş çıxırdı?

Bir dəfə itim dağdan sürüşüb yıxılmışdı. Biz gəzməyə getmişdik və şabalıd yığırdıq. Balaca bir yerdən tullanmalı idik. Mən tul-

---

¹ Breket – dişlərin əyriliyini aradan qaldırmaq üçün ağıza taxılan metal qurğu – Red.

landım, o da mənim dalımca. Amma o sürüşdü. Mən daşın üstündə qan ləkəsi gördüm. Fikir vermədim. Sonra qayıdanda, yolda həmişə biz keçəndə hürən qonşu iti gördük. Bu dəfə itim o biri tərəfə döndü və özünü elə apardı ki, guya rəqibini görməyib. Ayağımın yanında, o biri tərəfdən yoluna davam etdi. Evdə fərqi nə vardı ki, onun iki qabaq dişi düşüb. Yazıq. İndi utanır və daha hürmür. Maraqlıdır, görəsən, itlər üçün protez diş olurmu?

Nənə, sən bilirsən, niyə adamın ayaqları başından tez böyüyür? Keçən ilki ayaqqabılar artıq ayağıma olmur, amma papağım isə olur. Olmazdımı ki, əksinə olsun?

Zooparka getmişdim. Heyvanların çoxusunun üzündən kədər yağırdı.

– Yox, – bir dostum mənə dedi. – Onlar qəmgin deyillər, ola bilsin, yemək gözləyirlər. – Ola bilər.

Qəfil mağaradan bir ağ ayı çıxıb qabağında oturdu. Dostum onu çağırır, ona konfet verirdi, ancaq o, gözlərini döyüb mənə baxırdı.

– Salam, – pıçılıyla dedim. – Təsadüfən mənim nənəmi tanıdırsan?

Luçia Tumiati

– Neynirsən, aylarla danışsən? – dostum güldü.

Mənə elə gəldi ki, ayı başını yelləyərək “hə” cavabını verdi.

Müəllim bu gün mənə dedi ki, əgər mənim problemlərim varsa, onu evdəkilərə açıb deməliyəm. Axı nə problemim ola bilər?! Bəzi vaxtlar nə düşündüyümü yalnız sən bilirsən. Mənim problemim yoxdur, mənim sirlərim var. İnsanın sirlərinin olması çox yaxşı şeydir. Müəllim səni və məni hardan tanıyır? Adam gərək hər şeyə burununu soxmasın.

Böyüyəndə dünyanı gəzmək istəyirəm. İlin əksər vaxtı meşələri qarla örtülü olan ölkələrə getmək istəyirəm. Əminəm ki, həyat hekayəm meşəlikdə başlayıb.

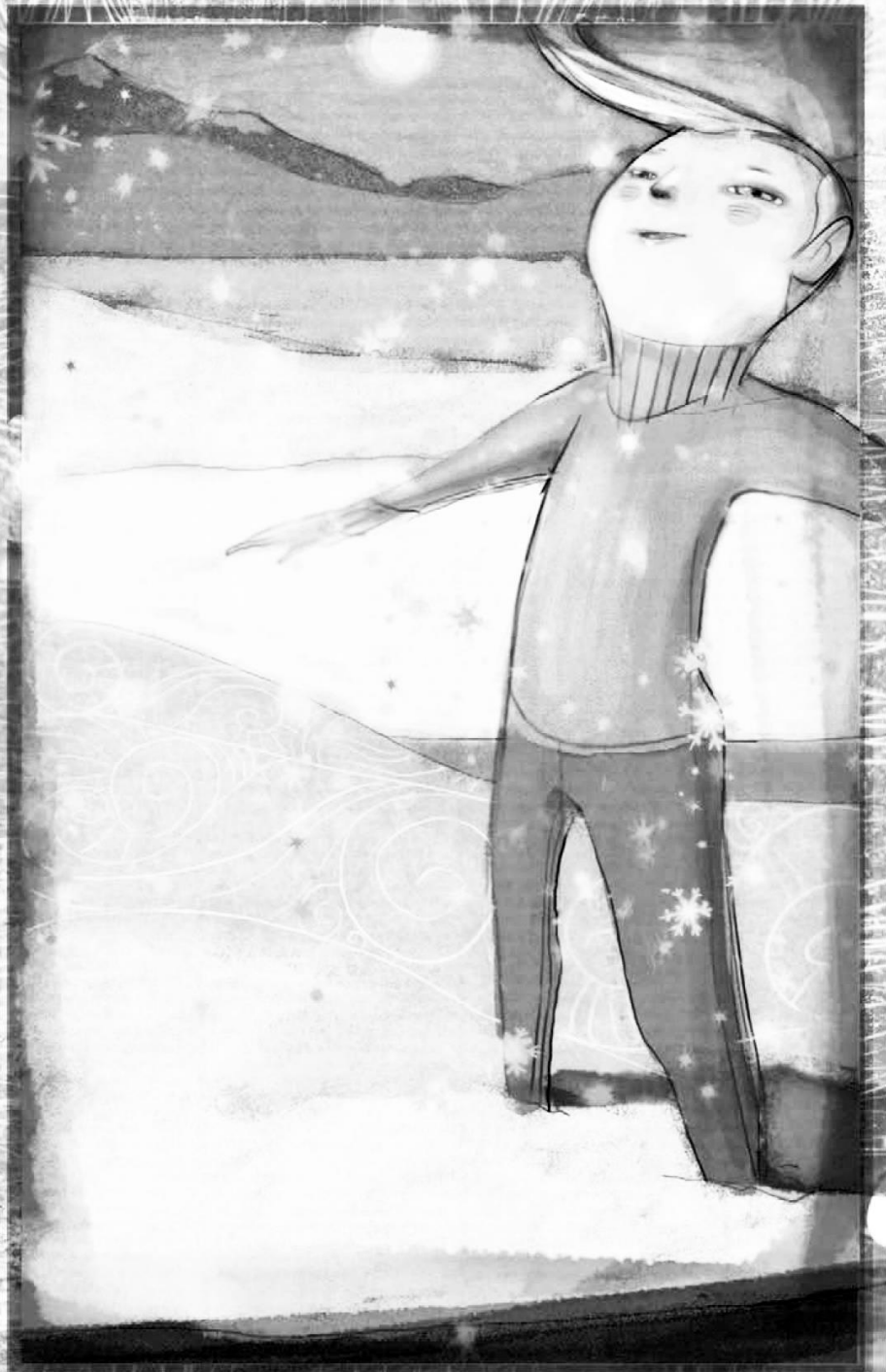
Gəzəcəyəm, gəzəcəyəm, elə ki ürəyim gup-gup döyünməyə başladı, biləcəyəm ki, bura mənim doğulduğum yerdir. Bəs sən, nənə, orda olacaqsan?

* * *

– Ana, sən şirin kartof qızarda bilirsən?

– Yox, amma istəsən, qızarda bilərəm.

– Axı şirin kartof nəmənə olan şeydir?

Luçia Tumiati

– Amerikan kartofudur.

– Yəni Amerikadan gəlir?

– Elə deyirlər. Şirin kartofdur. Mən onları ya soyutma, ya da sobada bişirirəm. İstəsən, lap qızarda da bilərəm.

Elə də etdi. Amma yaxşı deyildi, qupquru idi.

Anam pis oldu. Nənə, sən daha yaxşı bişirə bilərdin, hə?

Telefonumda sirli bir yazı görüdü: "Salam". Nə gözəl. Həmin adamın nömrəsi telefonumda qeyd olunmamışdı, görəsən, kimdir?

Bütün qəlbimlə istərdim ki, o sən olasan, amma buna ümid etməyə cürət etmirəm.

Məktəbdə müəllim yarış təşkil etdi.

Kim az sözlə ən gözəl mesajı yaza bilər.

– Beləcə, siz valideynlərinizi xərcə salmadan telefonla yazmağı və öz fikirlərinizi lakonik ifadə etməyi öyrənəcəksiniz.

– Lakonik?

– Lakonik, yeni fikrini toplamaq və onu az sözlə ifadə etmək.

Parta yoldaşım qışqırdı:

– Bir sözlə! – hamımız güldük.

Mesajım var idi, ancaq onu yazmağa ürək etmədim, qorxurdum ki, mənə gülərlər.

Beləliklə, mən yalnız “Salam, haralardasan” yazdım. Gülmədilər, heç başa da düşmədilər. Elə bildilər ki, hansısa şəhərdə xoşuma gələn bir qız var, ona yazmışam.

Bilmirəm, bacımın və ya ürək dostumun olmasını istərdim, ya yox. Görəsən, qızlar biz oğlanlar haqqında nə düşünürlər. Sınıfimizin bütün qızları ad günlərinə mənə də dəvət edirlər.

Amma heç cür düzgün hədiyyə seçə bilmirəm. Dostlarım hədiyyəni açanda kənarından onlara göz qoyuram, baxıram görüm, doğrudan da, bəyənirlər, yoxsa yox. Bunu başa düşmək çox asandır. Əgər xoşuna gəlməyibsə, hədiyyəni tez stola atıb cəld başqa birini açır. Lakin hədiyyə hədiyyədir. He-yif ki, mənim ad günüm yaydadır, ona görə çoxlu hədiyyə ala bilməyəcəyəm. Kim bilir, bəlkə də, kimsə mənə açıqca göndərəcək.

Bu gün gözəl, parlaq və çox soyuq bir gündür. Səma o qədər aydındır ki, elə bil əllə çəkilib.